

Asia C-590/21

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

23.9.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Areios Pagos (Kreikka)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

25.6.2021

Valittajat:

Charles Taylor Adjusting Limited

FD

Vastapuolet:

Starlight Shipping Company

Overseas Marine Enterprises INC

Pääasian kohde

Hakemus sellaisten ulkomaisen tuomioistuimen tuomion ja ulkomaisen tuomioistuimen päätösten tunnustamiseksi ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamiseksi, jotka vaikeuttavat toisen jäsenvaltion tuomioistuimen tarjoaman oikeussuojan antamista tai siellä jo aloitettujen menettelyjen jatkamista ja asettavat niille esteitä – asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan ja 45 artiklan 1 kohdan mukainen oikeusjärjestyksen perusteiden (ordre public) käsite

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

SEUT 267 artikla, asetuksen N:o 44/2001 tulkinta

Ennakkoratkaisukysymykset

- I) Kuuluvatko unionin oikeusjärjestyksen perusteiden ja siten myös kansallisen oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa olevan ilmeisen ristiriidan, joka muodostaa asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan ja 45 artiklan 1 kohdan mukaan tunnustamatta jättämisen ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamatta jättämisen perusteen, todelliseen merkitykseen paitsi nimenomaiset kielto määräykset, joissa kielletään menettelyjen aloittaminen ja jatkaminen toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, myös sellaiset jäsenvaltioiden tuomioistuinten antamat tuomiot tai päätökset, jotka: i. tekevät kantajalle vaikeammaksi saada oikeussuojaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimelta tai jatkaa siellä jo aloitettuja menettelyjä ja jotka asettavat sille näiden osalta esteitä, ja ii. onko unionin oikeusjärjestyksen perusteiden mukaista, että tällä tavoin puututaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen toimivaltaan ratkaista tietty asia, joka on jo saatettu sen käsiteltäväksi ja jota se jo käsittelee? Ja erityisesti: onko asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdassa ja 45 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen unionin oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa ristiriidassa jäsenvaltion tuomioistuimen sellaisen tuomion tai päätöksen tunnustaminen tai (ja) täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen, jolla määrätään väliaikaisesti ja etukäteen rahallinen korvaus tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista hakeville niistä kuluista ja maksuista, jotka aiheutuvat heille kanteen nostamisesta toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa tai siellä vireillä olevan oikeudenkäynnin jatkamisesta, sillä perusteella, että a) kyseisen kanteen tutkimisen perusteella asiassa on päästy sovintoon, jonka tuomion (tai) ja päätöksen antava jäsenvaltion tuomioistuin on lainmukaisesti laatinut ja vahvistanut, ja b) toisen jäsenvaltion tuomioistuimella, jonka käsiteltäväksi se, jolle tuomio tai päätös on vastainen, on uuden kanteen nostamalla asian saattanut, ei ole toimivaltaa yksinomaisen toimivallan antavan oikeuspaikkalausekkeen perusteella?
- II) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, muodostaako asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan todellisen merkityksen, siten kuin Euroopan unionin tuomioistuin on tulkinnut se rajoja, mukaan perusteen sille, että toisen jäsenvaltion (Yhdistynyt kuningaskunta) tuomioistuinten antamien sisällöltään edellä mainitun mukaisten (I kohta) tuomioiden ja päätösten tunnustaminen ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen Kreikassa estetään, jos ne ovat suoraan ja selkeästi ristiriidassa kansallisen oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa edellä mainittujen, maassa vallitsevien perustavanlaatuisien valtiollisten ja oikeudellisten käsitysten sekä Kreikan lainsäädännön oikeussuojan saamiseen liittyvän oikeuden ydintä koskevien perussäännösten (Elliniko Syntagma [Helleenien tasavallan perustuslaki] 8 ja 20 §, Astikos Kodikasin [siviilikoodeksi] 33 § ja Kreikan koko prosessioikeuden kattavan, edellä mainitun oikeuden suojelun periaatteen, sellaisena kuin siitä säädetään myös Kreikan Kodikas Politikis Dikonomiasin [siviiliprosessikoodeksi] 176 §:ssä, 173 §:n 1–3 momentissa, 185, 191 ja 205 §:ssä: ks. näiden säännösten esittely perustelujen 6

kohdassa) ja EIOS:n 6 artiklan 1 kappaleen mukaisesti, jolloin tällaisessa tapauksessa unionin oikeuden tuomioiden vapaata liikkuvuutta koskevasta periaatteesta poikkeaminen on sallittua, ja sopiiko tunnustamatta jättäminen tällaisen esteen vuoksi yhteen eurooppalaista näkökulmaa puolustavien ja edistävien näkemysten kanssa?

Asian kannalta merkityksellinen unionin oikeus ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Euroopan unionin perusoikeuskirja (jäljempänä perusoikeuskirja) : 47 artikla.

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22 päivänä joulukuuta 2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1): erityisesti 34 artiklan 1 alakohta ja 45 artikla.

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12 päivänä joulukuuta 2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1): 66, 80 ja 81 artikla.

Unionin tuomioistuimen tuomio 13.10.2011, Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653); tuomio 28.3.2000, Krombach (C-7/98, EU:C:2000:164); tuomio 11.5.2000, Renault (C-38/98, EU:C:2000:225); tuomio 23.10.2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, 45 kohta); tuomio 28.4.2009, Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, 55 kohta); tuomio 9.12.2003, Gasser (C-116/02, EU:C:2003:657, 48 ja 72 kohta); tuomio 27.4.2004, Turner (C-159/02, EU:C:2004:228,); tuomio 27.6.1991, Overseas Union Insurance jne. (C-351/89, EU:C:1991:279, 23 ja 24 kohta) ja tuomio 10.2.2009, Allianz ja Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69).

Asian kannalta merkitykselliset kansainväliset säännökset

Euroopan yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (EIOS): 6 artiklan 1 kappale.

Asian kannalta merkityksellinen kansallinen oikeus

Syntagma tis Ellinikis Dimokratias (Helleenien tasavallan perustuslaki): 8 ja 20 §.

Astikos Kodikas (siviilikoodeksi): 33 §.

Kodikas Politikis Dikonimias (siviiliprosessikoodeksi; jäljempänä KPolD): 176 §, 173 §:n 1–3 momentti, 185, 191 ja 205 §.

Tiivistelmä tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Asian ensimmäinen vastapuoli, Starlight Shipping Company (jäljempänä Starlight), oli muiden muassa aluksen, joka upposi ja tuhoutui lasti mukanaan 3.5.2006 tapahtuneen merionnettomuuden seurauksena, omistaja, ja toinen vastapuoli, Overseas Marine Enterprises (jäljempänä OME), asianomaisen aluksen käyttäjä.
- 2 Alus oli tuhoutumishetkellä vakuutettuna kolmessa vakuutusyhtiössä. Koska vakuutusyhtiöt olivat alun perin kieltäytyneet maksamasta vakuutuskorvausta, Starlight nosti englantilaisessa tuomioistuimessa kanteen kahta ensimmäistä vakuutuksenantajaa vastaan ja vei asian kolmannen vakuutuksenantajan osalta välimiesmenettelyyn vakuutuskorvauksen maksamiseksi.
- 3 Kyseiset menettelyt olivat vireillä, kun vastapuolet ja aluksen kolme vakuutuksenantajaa tekivät sovintosopimukset (Settlement Agreements). Näillä sopimuksilla osapuolten väliset oikeudelliset menettelyt päätettiin, ja vakuutuksenantajat sitoutuivat maksamaan vakuutussopimuksissa määrätyn vakuutuskorvauksen täysimääräisenä korvatakseen kaikki aluksen tuhoutumiseen liittyvät saatavat. Sovintosopimukset saatettiin englantilaisen tuomioistuimen tietoon, ja tuomioistuin vahvisti ne 14.12.2007 ja 7.1.2008.
- 4 Tämän jälkeen vastapuolet ja muut aluksen omistajat nostivat Polymeles Protodikeio Peiraiosissa (Pireuksen yleinen alioikeus, Kreikka) kanteet myös valittajia vastaan. Näiden kanteiden perusteena oli lainvastainen teko, ja niillä haettiin vahingonkorvausta aineellisista vahingoista ja rahallista korvausta henkisestä kärsimyksestä, joita kyseisestä lainvastaisesta teosta väitettiin aiheutuneen.
- 5 Vastapuolet väittivät erityisesti, että englantilaisissa tuomioistuimissa tapahtuneen kanteen käsittelyn aikana ja vakuutuksenantajien kieltäytyessä maksamasta vakuutuskorvausta vakuutuksenantajien palveluksessa olleet henkilöt ja niiden edustajat, joukossa valittajina olevat Charles Taylor Adjusting Limited ja FD, joista ensin mainittu oikeudellista ja teknistä neuvonantoa tarjoavana yhtiönä ja jälkimmäisenä mainittu yhtiön luonnollisena edustajana ja johtajana tapahtumaiikaan, vastasivat aluksen vakuutuksenantajien toimeksiannosta niiden puolustuksesta ensimmäisen vastapuolen vaatimuksia vastaan ja levittivät kolmansille virheellisiä ja kunniaa loukkaavia väitteitä, jotka vahingoittivat vastapuolien mainetta ja luotettavuutta.
- 6 Tämän jälkeen englantilaisissa tuomioistuimissa käsiteltiin niiden vakuutusyhtiöiden ja näiden virkailijoiden tai edustajien (myös valittajien) nostamia kanteita, jotka olivat Polymeles Protodikeio Peiraiosissa nostettujen kanteiden vastaajia. Kanteissa vaadittiin sen tunnustamista, että Kreikassa nostetuilla kanteilla loukattiin sovintosopimuksia, ja esitettiin toteamis- ja vahingonkorvausvaatimuksia.

- 7 Näiden oikeussuojakeinojen ja muutoksenhakukeinojen perusteella asiassa annettiin muun muassa 26.9.2014 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, Commercial Court –tuomioistuimen tuomari Flaux'n tuomio 26.9.2014, ja saman tuomarin kaksi päätöstä.
- 8 Ensinnäkin kyseisessä tuomiossa katsottiin muun muassa, että myös valittajia pidettiin sovintosopimusten mukaan virkailijoina ja edustajina ja että Starlight ja OME olivat sopineet vaatimuksistaan myös valittajia vastaan. Siinä katsottiin myös, että Kreikassa muun muassa valittajia vastaan nostetuilla kanteilla loukattiin erotuksetta kaikkia sovintosopimuksia. Tuomion mukaan sovintosopimukset johtavat siihen, että kaikki edellä mainittuja virkailijoita tai heidän edustajiaan kohtaan esitettävät mahdolliset vaatimukset, jotka koskevat heidän lainvastaista toimintaansa yhdessä (väitteet, jotka toimivat heitä vastaan Kreikassa nostettujen kanteiden perustana), on sovintosopimusten myötä sovittu. Valittajien oikeudesta korvaukseen katsottiin, että heillä oli oikeus 100 000 Englannin punnan (GBP-) väliaikaiseen korvaukseen.
- 9 Toiseksi kahdessa päätöksessä tunnustettiin, että sovintosopimukset muun muassa vapauttavat myös valittajat vastuusta, joka koskee mitä tahansa vaatimuksia, joita Starlightilla ja OMElla voi olla aluksen tuhoutumisen osalta, myös kaikesta Kreikassa nostetuissa kanteissa esitettyjä vaatimuksia koskevasta vastuusta, ja että Starlightin ja OME:n Kreikassa valittajia vastaan nostamat kanteet ja niitä koskevan menettelyn jatkaminen loukkaavat sovintosopimuksen ehtoja, jotka koskevat täydellistä ja lopullista sovintoa sekä yksinomaista toimivaltaa.
- 10 Ensimmäisellä päätöksellä vastapuolet velvoitettiin maksamaan valittajille a) korvauksena väliaikainen 100 000 GBP:n suuruinen summa 9.9.2014 mennessä aiheutuneiden tappioiden kattamiseksi ja b) viimeksi mainittujen kulut, joiden suuruudeksi vahvistettiin 120 000 GBP.
- 11 Toisella päätöksellä vastapuolet velvoitettiin korvaamaan valittajille niiden kulut, joiden suuruudeksi vahvistettiin 30 000 GBP.
- 12 Molempiin päätöksiin sisältyy myös määräyksiä, joilla varoitetaan Starlightia ja OMEa sekä niitä edustavia luonnollisia henkilöitä, että jos ne eivät noudata päätöstä, niiden voidaan katsoa osoittaneen epäkunnioitusta tuomioistuinta kohtaan, jolloin niiden varoja voidaan takavarikoida, niille voidaan määrätä sakko tai luonnolliset henkilöt voidaan pidättää.
- 13 Valittajat vaativat 7.1.2015 Monomeles Protodikeio Peiraiosissa (Pireuksen alioikeus yhden tuomarin kokoonpanossa, Kreikka) esittämällään hakemuksella edellä mainitun tuomion ja kahden edellä mainitun päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista Kreikassa asetuksen N:o 44/2001 perusteella. Monomeles Protodikeio Peiraios hyväksyi heidän hakemuksensa.
- 14 Vastapuolet nostivat 11.9.2015 kanteen Monomeles Efeteio Peiraiosissa (Pireuksen ylioikeus yhden tuomarin kokoonpanossa, Kreikka) asetuksen N:o 44/2001 43 artiklan nojalla. Monomeles Efeteio Peiraios hyväksyi kanteen,

kumosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen ja hylkäsi valittajien hakemuksen.

- 15 Monomeles Efeteio Peiraios katsoi erityisesti, että valittajat olivat hakeneet oikeussuojaa englantilaisissa tuomioistuimissa ja että sovintosopimukset poistavat toimivallan asiassa niiltä kreikkalaisilta tuomioistuimilta, joissa kanteet on nostettu. Tuomioistuimen mukaan tuomioon ja kahteen päätökseen ei sisälly kieltomääräystä (anti-suit injunction), mutta sen mukaan sekä tuomiossa että päätöksissä on kuitenkin arvioita, jotka estävät Kreikassa aloitettujen menettelyjen jatkamisen ja velvoittavat maksamaan korvauksia ja joissa ilmoitetaan korvausvelvollisuudesta henkilöille, jotka pyrkivät perimään saatavansa Kreikan oikeuslaitoksessa käytävissä menettelyissä. Nämä tekstit sisältävät ”ikään kuin” kieltomääräyksiä, jotka estävät turvautumisen Kreikan oikeuslaitokseen, mikä siten on vastoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaaleen sekä perustuslain 8 §:n 1 momentin ja 20 §:n säännöksiä, jotka kuuluvat oikeusjärjestyksen perusteiden käsitteen ytimeen.
- 16 Valittajat valittivat 7.10.2019 ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen Monomeles Efeteio Peiraiosin antamasta tuomiosta.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 17 Monomeles Efeteio Peiraiosissa nostamassaan kanteessa nyt vastapuolina olevat väittivät, että edellä mainittujen tuomion ja päätösten tunnustaminen ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen ovat selvästi vastoin kansallisia ja unionin aineellisia ja menettelyllisiä oikeusjärjestyksen perusteita, koska niillä asetetaan esteitä heidän perusoikeudelleen saada oikeussuojaa ja puututaan toisen jäsenvaltion eli Kreikan tuomioistuinten tuomiovaltaan tavalla, jota ei ole mahdollista hyväksyä.
- 18 Valittajat väittävät, että riidanalaisessa tuomiossa on muun muassa tulkittu ja sovellettu virheellisesti asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan säännöksiä (joita on sovellettava suppeasti), siviilikoodeksin 33 §:ää, perustuslain 8 ja 20 §:ää sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta. Valittajat väittävät erityisesti, että näiden säännösten oikean tulkinnan olisi pitänyt johtaa siihen, että katsottaisiin, että tuomio ja päätökset eivät selvästikään ole kansallisen oikeusjärjestyksen perusteiden ja unionin oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisia eivätkä loukkaa niiden peruseriaatteita, sillä korvauksen väliaikainen myöntäminen valittajille menettelyistä, jotka oli aloitettu Kreikassa ennen kuin valittajat olivat esittäneet asiaa koskevat vaatimuksensa englantilaisissa tuomioistuimissa, ei estä saattamasta asiaa edelleen kreikkalaisten tuomioistuinten käsiteltäväksi ja oikeussuojan saamista niiltä, vaan tuomion ja päätöksiin oli suhtauduttu virheellisesti samalla tavalla kuin kieltomääräyksiin.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo ensinnäkin, että nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa, jossa pyydetään ennen 10.1.2015 annettujen tuomioiden tai päätösten, jotka oli annettu ennen kyseistä päivää nostettujen kanteiden ja esitettyjen hakemusten perusteella, tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista, sovelletaan asetuksen N:o 44/2001 säännöksiä eikä asetuksen N:o 1215/2012 säännöksiä.
- 20 Kreikassa oikeusjärjestyksen perusteet on ulkomaisten tuomioiden tunnustamisen osalta ymmärrettävä siviilikoodeksin 33 §:ssä tarkoitetussa merkityksessä, joka vastaa myös kansainvälisen oikeusjärjestyksen perusteita. Tämän merkityksen perusteella tuomion tunnustamista tai täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista Kreikassa ei voida hyväksyä, jos tuomion täytäntöönpano olisi tuomion sisällön vuoksi ristiriidassa maassa noudatettavien ja maan elämänrytmiä säätelevien perustavanlaatuisien valtiollisten, moraalisten, sosiaalisten, oikeudellisten tai taloudellisten käsitysten kanssa. Tunnustaminen tai täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen ei ole mahdollista myöskään silloin, kun ulkomaisen tuomion sisältö ja määräykset ovat ristiriidassa perustavanlaatuisiksi tunnustettujen valtiollisten tai oikeudellisten periaatteiden kanssa tai oikeusvaltion tunnustamien henkilöiden perusoikeuksien kanssa.
- 21 Lisäksi perustuslain 8 §:n 1 momentin mukaan ”keneltäkään ei voida vastoin tahtoa kieltää hänelle laissa säädettyä tuomaria”, ja perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan ”jokaisella on oikeus oikeussuojaan tuomioistuimissa ja jokainen voi esittää niissä kantansa oikeuksistaan tai eduistaan, kuten laissa säädetään”. Kun näitä perustuslain säännöksiä luetaan yhdessä, niillä taataan täysimääräisesti jokaiselle oikeus saattaa asiansa käsiteltäväksi kreikkalaisissa tuomioistuimissa ja oikeus saada niiltä täysi oikeussuoja. Tämä oikeus on perustavanlaatuinen ja kuuluu Kreikan oikeusjärjestyksen ytimeen, se on Kreikan kaiken aineellisen ja menettelyllisen oikeuden taustalla ja se ilmenee monin tavoin. Kreikan oikeuden mukaan ei siten ole edes mahdollista tai sallittua sulkea ketään ennakolta pois oikeussuojan piiristä tai asettaa esteitä, jotka vaikeuttavat sen saantia. Tällainen este muodostuu myös silloin, kun kantaja on väliaikaisesti määrätty tuomioistuimessa maksamaan korvausta, joka tuomitaan maksettavaksi juuri siitä syystä, että hän on hakenut oikeussuojaa.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa perustelujensa 6 kohdassa, että myös Kreikan oikeusjärjestyksessä säädetään useissa menettelysäännöksissä seuraamuksia menettelyn väärinkäytöstä. Siinä määrätään erityisesti, että oikeudenkäyntikulut koituvat hävinneen asianosaisen maksettaviksi (KPoLD 176 §), mutta tuomioistuin päättää niistä antaessaan lopullisen tuomionsa asiassa, jolloin asia on jo ratkennut, ja aikaisemmissa vaiheissa kukin asianosainen maksaa jokaisen toteuttamansa menettelytoimen kulut (KPoLD 173 §:n 1–3 momentti) tiettyjä nimenomaisesti säädettyjä tapauksia lukuun ottamatta. Siinä säädetään myös, että oikeudenkäyntikulut voidaan määrätä (lopullisen tuomion yhteydessä) jopa voittaneen kantajan maksettaviksi, mikäli tämä ei ole noudattanut

velvollisuutta puhua totta tai jos tämä on syyllistynyt muuhun väärinkäytösluonteiseen menettelyä koskevaan käyttäytymiseen (KPoID 185 §), että tuomioistuin voi määrätä lopullisessa tuomiossa rahamääräisen sakon vilpillisesti toimineelle asianosaiselle, joka on selvästi käyttänyt perusteettomasti oikeussuojakeinoa tai muutoksenhakekeinoa, viivyttänyt menettelyä tai jättänyt noudattamatta hyviä tapoja koskevia sääntöjä jne. (KPoID 205 §), ja että asian käsittelyn lykkäämisestä aiheutuvat oikeudenkäyntikulut voidaan määrätä lykkäystä hakeneelle (KPoID 241 §:n 1 momentti). Kreikan prosessioikeudessa säädetään vielä, että sellaista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lopulliseenkaan tuomioon kuuluvaa määräystä ei voi julistaa väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoiseksi, johon voidaan hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakekeinoin (KPoID 909 §:n 2 tapaus) eli takaisinsaantihakemuksella ja valituksella. Tästä seuraa, että oikeudenkäyntikuluja koskevaan määräykseen ei voida poikkeuksetta kohdistaa pakkotäytäntöönpanoa ennen kuin tuomio tulee lainvoimaiseksi, jotta hävinnyttä asianosaista ei estettäisi käyttämästä varsinaista muutoksenhakekeinoa. Kreikkalaisten tuomioistuinten oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että kantajan vääristä väitteistä johtuva väärinkäytösluonteinen menettely johtaa myös velvollisuuteen maksaa vastapuolelle (vastaajalle) vahingonkorvausta lainvastaisen teon perusteella (siviilikoodeksin 914 ja 919 §), mutta vain, jos se ei ole ristiriidassa asiassa kantajan kanteen perusteella lopulta annetusta tuomiosta ilmenevän oikeusvoiman kanssa. Tämän kysymyksen käsittelystä Kreikan oikeuskäytännössä selviää myös, että tuomioistuimilla on velvollisuus ensi sijassa turvata kantajan perusoikeus saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi, vaikka kantajan menettelyä voitaisiinkin pitää väärinkäytösluonteisena, ilman, että minkäänlainen preventiivinen oikeudenkäynnin, jonka se on pannut kanteellaan vireille, lopputulosta ennakoiva tai ennen oikeudenkäynnin päättymistä oikeudenkäyntikulusta määräämistä korvauksen muodossa koskeva tuomioistuinten toimi, jolla heikennetään pyydetyn oikeussuojan toteutumista, on sallittua. Mahdollisuus määrätä korvauksista myös jälkikäteen säilyy, jos se on yhteensopiva käytettyyn oikeussuojakeinoon perustuvan oikeudenkäynnin ratkaisun kanssa. Kansallisen oikeuden mukaan ainoa tuomioistuin, jolle on myönnetty toimivalta määrätä oikeudenkäyntikuluista siinä vireille pannussa oikeudenkäynnissä, on se tuomioistuin, joka ratkaisee asian lopullisesti (KPoID 191 §).

- 23 Lisäksi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa suojataan jokaisen oikeus saada oikeussuojaa. Tämä perusoikeus vahvistetaan myös perusoikeuskirjan 47 artiklassa, jossa vahvistetaan oikeus saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tämä oikeus sisältyy myös Euroopan unionin jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen ja kansainvälisiin ihmisten suojelua koskeviin asiakirjoihin. Sen tarjoama suoja koskee, myös asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan tulkinnan ja soveltamisen osalta, unionin oikeusjärjestyksen aineellisia ja menettelyllisiä perusteita ja siten myös kansallisen oikeusjärjestyksen perusteita.
- 24 Tästä näkökulmasta herää kysymys siitä, ovatko sellaiset jäsenvaltion tuomioistuimen antama tuomio ja päätökset unionin oikeusjärjestyksen

perusteiden mukaisia, joissa etukäteen lasketaan ja määrätään väliaikainen korvaus oikeudenkäyntikuluista (ratkaisu, joka itse asiassa on korvauksen määräämisen muodossa määrätty seuraamus) toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa vireillä olevassa asiassa. Vaikka sitä ei ratkaisussa kielletä, oikeussuojan tarjoaminen kuitenkin joka tapauksessa vaikeutuu, koska toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa kantajana oleva asianosainen on velvollinen (vaikka tuomiojäsenvaltion tuomio on julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi asianosaisen pääasiallisessa asuinpaikassa tai kotipaikassa, jossa suurin osa hänen omaisuudestaan sijaitsee) korvaamaan omien oikeudenkäyntikulujensa lisäksi tällaisia kuluja myös vastapuolelleen ennen kuin tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi se on asian saattanut, antaa lopullisen tuomion. Se, että tällainen ratkaisu muodostaa keinon sille, että vältetään se, että kantaja jatkaa oikeudenkäyntiä, on sitäkin ilmeisempää silloin, kun tuomiossa määrätään mahdollisuudesta myöntää lisäkorvausta, jos kulut nousevat, toisin sanoen jos asian käsittelyä jatketaan. Kyse ei ole pelkästään taloudellisista intresseistä, vaan sillä on selkeä vaikutus myös esteetöntä oikeussuojaa koskevan perusoikeuden käyttämiseen.

- 25 Lisäksi ensisijaisesti anglosaksisessa oikeudessa tunnettu kieltomääräys on tuomioistuimen määräys, jolla kielletään henkilöä aloittamasta tai jatkamasta oikeudenkäynti- tai välimiesmenettelyä ulkomaisessa oikeuspaikassa tai välimiesoikeudessa. Alun perin kieltomääräysten sisältönä oli kieltä aloittaa menettely englantilaisissa tuomioistuimissa tai jatkaa sellaista. Kielto määräyksen rajat ylittävä ulottuvuus tuli ilmi myöhemmin, ja sitä alettiin soveltaa ulkomailla vireillä oleviin menettelyihin. Kielto määräyksiä määrätään pääasiassa sillä perusteella, että toisen valtion tuomioistuimissa tapahtuva kanteen nostaminen tai menettelyn jatkaminen, joka tehdään vilpillisesti tai väärinkäytösluonteisesti, olisi siten hakijalle vahingoksi. Tällä oikeussuojakeinolla haetaan lähinnä sitä, että jonkin valtion tuomioistuin puuttuu oikeudenkäyntiin toisessa valtiossa. Näin tehdessään tuomioistuin ei siis ratkaise asiaa pelkästään omalla toimivallallaan vaan myös ulkomaisen kansallisen tuomioistuimen toimivallalla.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa tämän jälkeen 27.4.2004 annettuun tuomioon Turner (C-159/02, EU:C:2004:228), jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että Brysselin yleissopimusta, jota seurasi asetus N:o 44/2001, ”on tulkittava siten, että sen vastaista on, että sopimusvaltion tuomioistuin antaa määräyksen, jolla se kieltää tässä tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin asianosaista nostamasta kannetta tai jatkamasta kanteen ajamista toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa, vaikka kyseinen asianosainen toimisi vilpillisessä mielessä tarkoituksenaan häiritä jo vireillä olevaa oikeudenkäyntiä”.
- 27 Tuomioistuimen asianosaiseen seuraamusten uhalla kohdistama kieltä nostaa kanteen tai jatkaa menettelyä ulkomaisessa tuomioistuimessa heikentää viimeksi mainitun toimivaltaa asian ratkaisemiseksi. Tilanteesta, jossa kantajaa kielletään kieltomääräyksellä nostamasta tällaista kannetta, on todettava, että tällöin ulkomaisen tuomioistuimen toimivaltaan puututaan tavalla, joka itsessään on

ristiriidassa Brysselin yleissopimuksen järjestelmän kanssa (27.4.2004 annettu tuomio Turner C-159/02, EU:C:2004:228).

- 28 Asetuksen N:o 44/2001 35 artiklan 3 kohdan mukaan tunnustamisen tai täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen yhteydessä tuomiojäsenvaltion tuomioistuinten toimivaltaa ei saa tutkia ja tuomioistuimen toimivaltaa koskevat säännökset eivät kuulu 34 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettuihin oikeusjärjestyksen perusteisiin, joten näiden säännösten noudattamatta jättäminen ei voi olla peruste tämän hakemuksen hylkäämiselle.
- 29 Toinen kysymys sen sijaan on, puuttuuko jäsenvaltion tuomioistuin toisen jäsenvaltion tuomiovaltaan. Eksplisiittisten kieltomääräysten lisäksi vastaava kysymys herää myös toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa oikeudenkäyntikulujen etukäteen tapahtuvan laskennan ja niiden etukäteen korvauksen muodossa tapahtuvan väliaikaisen määräämisen osalta (ratkaisu, joka itse asiassa on korvauksen määräämisen muodossa seuraamus). Näin tapahtuu riippumatta näissä tuomioistuimissa käytävän oikeudenkäynnin lopputuloksesta, joka voi olla kantajille epäedullinen, jolloin lopulta katsotaan, että tuomioistuimet eivät ole toimivaltaisia ratkaisemaan asiaa, mutta kuitenkin ne ovat ainoita tuomioistuimia, joilla on toimivalta laskea ja määrätä maksettaviksi niissä käydystä oikeudenkäynnistä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut. Vaikka tällaisten tuomioiden ja päätösten antaminen ei nimenomaisesti estä kanteen nostamista tai menettelyn jatkamista toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, siinä kuitenkin määrätään etukäteen itse asiassa tästä seuraamus.
- 30 Näin ollen myös tästä näkökulmasta herää lisäksi kysymys, merkitseekö sellaisten sisällöltään edellä kuvailtujen tuomioiden ja päätösten antaminen, jotka vaikuttavat ennakoita oleellisesti toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa käytävän oikeudenkäynnin lopputulokseen toteamalla, että kyseisellä tuomioistuimella ei ole toimivaltaa käsitellä riita-asiaa, puuttumista tuomioistuimen tuomiovaltaan, mikä on vastoin unionin oikeusjärjestyksen perusteita ja siten myös kansallisen oikeusjärjestyksen perusteita.
- 31 Riidanalaisessa tapauksessa asiaa käsittelevällä jaostolla on epäilyjä seuraavista oikeudellisista seikoista unionin oikeuden säännösten tulkinnan osalta.
- 32 Ensinnäkin, kuuluvatko unionin oikeusjärjestyksen perusteiden ja siten myös kansallisen oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa olevan ilmeisen ristiriidan, joka muodostaa asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan ja 45 artiklan 1 kohdan mukaan tunnustamatta jättämisen ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamatta jättämisen perusteen, todellisen merkitykseen paitsi nimenomaiset kieltomääräykset, joissa kielletään menettelyjen aloittaminen ja jatkaminen toisessa jäsenvaltiossa, myös sellaiset jäsenvaltioiden tuomioistuinten antamat tuomiot tai päätökset, jotka tekevät kantajalle vaikeammaksi saada oikeussuojaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimelta tai jatkaa siellä jo aloitettuja menettelyjä ja asettavat sille näiden osalta esteitä, ja onko unionin oikeusjärjestyksen perusteiden mukaista, että tällä tavoin puututaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen

toimivaltaan ratkaista tietty asia, joka on jo saatettu sen käsiteltäväksi (ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys, i kohta).

- 33 Erityisesti kysytään, onko asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdassa ja 45 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen unionin oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa ristiriidassa sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimen tuomion tai päätöksen tunnustaminen tai (ja) täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen, jolla määrätään väliaikaisesti ja etukäteen rahallinen korvaus tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista hakeville niistä kuluista ja maksuista, jotka aiheutuvat heille kanteen nostamisesta toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa tai siellä vireillä olevan oikeudenkäynnin jatkamisesta, sillä perusteella, että a) kyseisen kanteen tutkimisen perusteella asiassa on päästy sovintoon, jonka tuomion (tai) ja päätöksen antava jäsenvaltion tuomioistuin on lainmukaisesti laatinut ja vahvistanut, ja b) toisen jäsenvaltion tuomioistuimella, jonka käsiteltäväksi se, jolle tuomio tai päätös on vastainen, on uuden kanteen nostamalla asian saattanut, ei ole toimivaltaa yksinomaisen toimivallan antavan oikeuspaikkalausekkeen perusteella (ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys, ii kohta)?
- 34 Toiseksi, onko edellä mainittujen Kreikan oikeuden ja EIOS:n 6 artiklan 1 kappaleen säännösten ja määräysten mukaan sisällöltään edellä mainitun mukaisten tuomioiden ja päätösten antaminen, joka on ristiriidassa sen jäsenvaltion, jossa tunnustamista pyydetään (Kreikka), oikeussuojan saamiseen liittyvän oikeuden ytimeen kuuluvien perussäännösten kanssa, este niiden tunnustamiselle ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamiselle asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdassa säädetyllä tavalla, jolloin tällaisessa tapauksessa tuomioiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta poikkeaminen on sallittua, ja sopiiko tunnustamatta jättäminen tällaisen esteen vuoksi yhteen eurooppalaista näkökulmaa puolustavien ja edistävien näkemysten kanssa (toinen ennakkoratkaisukysymys).